

PREZES
URZĘDU OCHRONY
DANYCH OSOBOWYCH
Jan Nowak

Warszawa, 25-07-2023

Sygn./znak DOL.051.3.2023.WL.TG

Pan
Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich
al. Solidarności 77
00-090 Warszawa
elektroniczna skrzynka podawcza ePUAP
/RPO/SkrytkaESP

Szanowny Pani Rzeczniku,
w odpowiedzi na pismo z dnia 27 czerwca 2023 r. (znak: III.554.2.2023.JA) uprzejmie informuję, że podniesione w Pana piśmie kwestie były przedmiotem troski organu właściwego w sprawie ochrony danych osobowych na etapie opiniowania projektu **ustawy o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw**, który to projekt został uchwalony jako ustawa z dnia 7 października 2022 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 2140, z późn. zm.).

W piśmie z dnia 13 października 2021 r. (sygn. DOL.401.497.2021.WL.AG) skierowanym do Pani Barbary Sochy – Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Rodziny i Polityki Społecznej organ nadzorczy zwrócił uwagę, iż – dodawany przez (wówczas) projekt **ustawy o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw** – art. 38d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 447, z późn. zm.), powoływanej dalej z zastosowaniem skrótu „ustawa o pieczy zastępczej”, przewiduje bardzo szeroki katalog danych osobowych podlegających przekazaniu do rejestru (obejmującego 7 wykazów wskazanych w ust. 1 tego artykułu). W opinii organu właściwego w sprawie ochrony danych osobowych projektodawca nie wykazał niezbędności pozyskiwania i gromadzenia w rejestrze (a zatem też w wykazach) tak wielu danych, jak przewiduje to art. 38d ustawy o pieczy zastępczej, a zatem powinien ponownie przeanalizować

przedmiotowy katalog danych osobowych pod kątem niezbędności pozyskiwania danych dla realizacji celu (celów), który to cel powinien być określony (cele powinny być określone) przepisami prawa. Organ nadzorczy wskazał wówczas, że dokonując tej analizy projektodawca winien wziąć pod uwagę – statuowane w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L 119 z 4.5.2016, str. 1, z późn. zm.), powoływany dalej z zastosowaniem skrótu „rozporządzenie 2016/679” – zasady ograniczenia celu¹⁾ i minimalizacji danych²⁾.

Tytułem przykładu dla zobrazowania ww. problemów organ wskazał na pozyskiwanie zarówno daty urodzenia, jak i numeru PESEL (art. 38d ust. 3 pkt 4 i 6, ust. 4 pkt 2 i 3, ust. 5 pkt 2 i 3, ust. 6 pkt 2 i 3 oraz ust. 7 pkt 2 i 3 ustawy o pieczy zastępczej), w sytuacji gdy jedna z tych danych byłaby wystarczająca do zidentyfikowania konkretnej osoby. I gromadzenie w rejestrze danych osób posiadających pozytywną wstępną kwalifikację do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka (art. 38d ust. 1 pkt 2 i ust. 4 ustawy o pieczy zastępczej) oraz kandydatów zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka (art. 38d ust. 1 pkt 3 i ust. 5 ustawy o pieczy zastępczej) w takim samym zakresie jak danych rodzin zastępczych (art. 38d ust. 1 pkt 4 i ust. 6 ustawy o pieczy zastępczej), podczas gdy obowiązki i odpowiedzialność osób, o których mowa w art. 38d ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy o pieczy zastępczej, jest o wiele mniejsza od osób, które już pełnią rolę rodzin zastępczych.

Organ nadzorczy sugerował też projektodawcy zachowanie przez niego szczególnej rozwagi przy podejmowaniu decyzji o zamieszczeniu w rejestrze (a tym samym w wykazach) danych o stanie zdrowia (np. art. 38d ust. 3 pkt 10 ustawy o pieczy zastępczej), gdyż dane te stanowią dane osobowe szczególnej kategorii w rozumieniu art. 9 ust. 1 rozporządzenia 2016/679 i podlegają szczególnemu reżimowi przetwarzania³⁾, jak również wnosił o przeprowadzenie przez projektodawcę krytycznej analizy zarówno katalogu podmiotów, którym dane z rejestru (i wykazów) mają być udostępniane, jak i zakresu danych z rejestru (i wykazów) podlegających udostępnieniu konkretnym podmiotom uprawnionym.

-
- ¹⁾ Zgodnie z art. 5 ust. 1 lit. b rozporządzenia 2016/679: „Dane osobowe muszą być: [...] zbierane w konkretnych, wyraźnych i prawnie uzasadnionych celach i nieprzetwarzane dalej w sposób niezgodny z tymi celami; dalsze przetwarzanie do celów archiwalnych w interesie publicznym, do celów badań naukowych lub historycznych lub do celów statystycznych nie jest uznawane w myśl art. 89 ust. 1 za niezgodne z pierwotnymi celami (»ograniczenie celu«) [...]»
- ²⁾ Stosownie do dyspozycji art. 5 ust. 1 lit. c rozporządzenia 2016/679: „Dane osobowe muszą być: [...] adekwatne, stosowne oraz ograniczone do tego, co niezbędne do celów, w których są przetwarzane (»minimalizacja danych«) [...]»
- ³⁾ Zgodnie z art. 9 ust. 1 rozporządzenia 2016/679 przetwarzanie takich danych osobowych jest co do zasady zabronione, a może zostać uznane za dozwolone przy spełnieniu jednego z warunków wymienionych w ust. 2 tego artykułu.

Organ właściwy w sprawie ochrony danych osobowych zwrócił także uwagę na blankietowe ujęcie w ówczesnym art. 38d ust. 10 ustawy o pieczy zastępczej (obecnie jest to art. 38d ust. 15 ustawy o pieczy zastępczej) kwestii aktualizacji danych zgromadzonych w rejestrze tak w odniesieniu do podmiotów zobowiązanych do dokonywania takiej aktualizacji, jak i trybu oraz częstotliwości jej dokonywania.

Jeśli dodać do powyższego, iż głównym zarzutem wobec (wówczas) projektu **ustawy o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw** podniesionym w piśmie organu nadzorczego z dnia 13 października 2021 r. był brak w projektowanych przepisach nowelizujących ustawę o pieczy zastępczej jasnego i jednoznacznego określenia ról poszczególnych podmiotów w procesie przetwarzania danych osobowych w związku z tworzeniem i prowadzeniem rejestru (i wykazów), to – w kontekście, sygnalizowanych w piśmie Pana Rzecznika, zastrzeżeń zgłaszanych przez rodziny zastępcze – organ nadzorczy może jedynie stwierdzić, że jego uwagi do ww. projektu ustawy zostały uwzględnione tylko częściowo. Gdyby projektodawca przy opracowywaniu ostatecznej wersji przepisów zmieniających ustawę o pieczy zastępczej w większym stopniu wziął pod uwagę sugestie organu właściwego w sprawie ochrony danych osobowych, jak stało się to choćby w przypadku katalogu podmiotów, którym dane osobowe z rejestru (i tym samym z wykazów) mają być udostępniane, to – najprawdopodobniej – wątpliwości rodzin zastępczych, o których pisze Pan Rzecznik, nie zaistniałyby. Choć bowiem, przewidziany w art. 38e ustawy o pieczy zastępczej, katalog podmiotów jest nadal obszerny, na co zwraca uwagę Pan Rzecznik w swoim piśmie, to – w następstwie uwag organu właściwego w sprawie ochrony danych osobowych z dnia 13 października 2021 r. do (wówczas) art. 38d ust. 11 ustawy o pieczy zastępczej – projektodawca w art. 38e w zw. z art. 38d ustawy o pieczy zastępczej uszczegółowił zakres danych podlegających udostępnieniu oraz wskazał cele udostępnienia danych poszczególnym podmiotom.

Wszakże przypomnieć należy, iż organ nadzorczy jest podmiotem niezależnym, pozostającym poza sferą administracji rządowej, a jego wpływ na proces legislacyjny jest ograniczony do opiniowania, przedłożonych mu, projektów aktów prawnych. Opinie organu właściwego w sprawie ochrony danych osobowych do tych projektów mają charakter ekspercki, a projektodawcy nie są zobligowani do przyjmowania, zgłaszanych w tych opiniach, zastrzeżeń.

Z wyrazami szacunku,

Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych

Jan Nowak

/ - dokument w postaci elektronicznej

podpisany kwalifikowanym podpisem elektronicznym /